

רויכמן, מעיין (2016), מסבל אישי לאמת רפואית: פרקטיקות של 'מסגור' מחלות' בבית ספר לרפואה משלימה. עבודת מ.א, אוניברסיטת תל אביב. מנחה: פרופ' ניסים מזרחי.

תקציר

מחקר זה מבוסס על עבודת שדה בת שמונה-עשר חודשים שנערכה בבית-ספר ללימודי רפואה משלימה במרכז הארץ. בעבודתי, בחנתי את תהליך ההכשרה המקצועית אותו עוברים הסטודנטים המתמחים. מבט זה מבקש להתחקות אחר התמורות המופיעות במהלך הלימודים ומעצבות את תפיסת עולמם של הלומדים ביחס לחייהם האישיים, תוך שימת דגש על חוויות הקשורות למושגים: "אמת" ו-"סבל". התיאורים האתנוגראפיים המובאים בעבודה מבקשים לתרום להבנת תופעה תרבותית רחבה ומפתיעה: עלייתה של הרפואה המשלימה בישראל. קרי, מספרם ההולך וגדל של האנשים המעדיפים את הרפואה המשלימה, על פני הרפואה הממוסדת. המבט האתנוגראפי בעבודה, מציע התבוננות בחוויות לימוד הרפואה המשלימה על ידי מטפלים הבוחרים ללמוד נטורופתיה כשיטת טיפול וכדרך חיים. מן התיאורים המובאים בעבודה ניתן להבחין בתהליך בו הופכת הנטורופתיה מחומר לימודי תיאורטי לפרקטיקה רפואית בעלת תוקף. במסגרת תהליך הלמידה מאמצים המטפלים לעתיד מסגרת חדשה של פרשנויות, המאפשרת להם ליצוק משמעות שונה מזו שהכירו עד כה לחוויות של כאב גופני, ובפרט בצמתים בהם חוו ייאוש מהרפואה הממוסדת.

המחקר מצביע על הקשר בין ביסוסן של השקפות חדשות, לבין עלייתה המואצת של הרפואה המשלימה, ובתוכה הנטורופתיה. באמצעות תפיסות עולם אלו, עבור רבים, הנטורופתיה מסייעת במתן מענה לשאלה המטרידה המלווה לרוב חוויית של משבר: 'מדוע זה קרה לי?'. הנטורופתיה מציעה מסגרת פרשנית לפיה המחלה היא תוצר של "הצטברות רעלים" בגוף. בהתאם, המחקר מתאר את תהליך האימוץ וההבנה של המונח "רעל" במהלך שנות לימודי הנטורופתיה, ואת חוויית החיים שהוא מייצר בקרב האינדיבידואלים הבוחרים לאמצו. נטען כי תהליך זה מתווך תחושה של אחריות רבה מצד החולה ביחס לסבלו. לפיכך, בניגוד לתחושות השגורות בקרב מטופלים במסגרת המודל הרפואי הממוסד, תחושת אחריות זו מאפשרת לחולה לחוות שליטה ביחס למצבו הפיזי, והרגשה כי בריאותו ותחלואיו מצויים בידיו.